

FOTOS PREMIADES EN EL CONCURS DE FOTOGRAFIA NATURALISTA

Des de l'any 2002 s'han celebrat nou edicions del concurs de fotografia naturalista torrellenc que organitza la nostra entitat.

Les dues primeres convocatòries es van realitzar els anys 2002 i 2003 i després, a partir de la tercera edició, va passar a convocar-se cada dos anys.

Les bases de les nou edicions s'han mantingut amb petites variacions excepte en els apartats, que han anat variant en el temps però, bàsicament, les fotografies admeses eren de paisatge, fauna, flora i, en algunes edicions, de foto-denúncia.

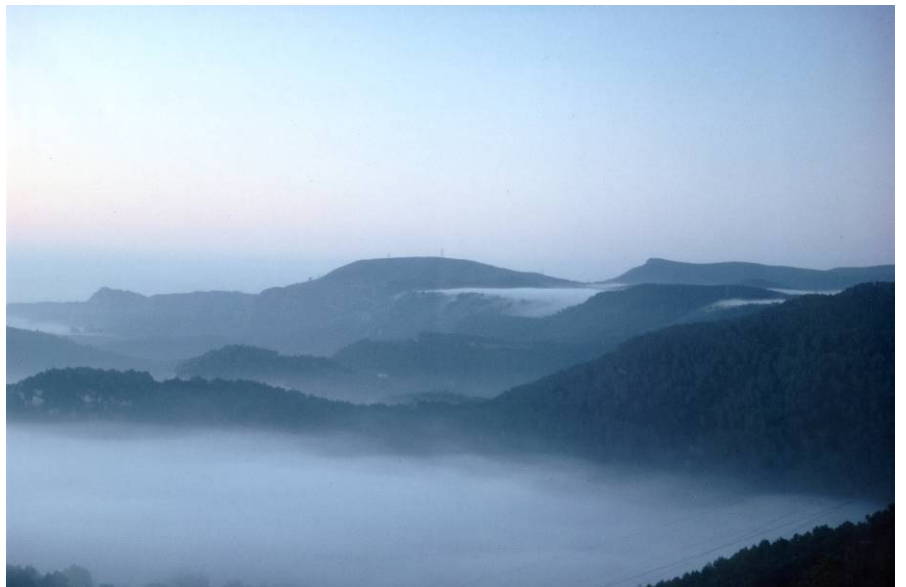
L'any que ve, el 2019, tocarà convocar la 10a edició, coincidint amb la celebració del 20è aniversari de la fundació de la nostra associació.

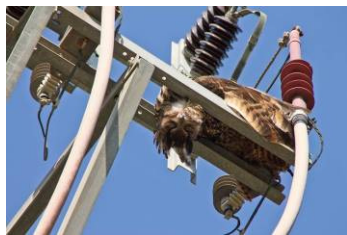
En reunió de junta es va acordar publicar en format digital totes les fotografies premiades, 70 en total, junt amb les actes de les reunions del jurat de les nou edicions.

A partir de primers d'agost ja s'hi va poder accedir, des de l'apartat de publicacions del web, on hi ha l'enllaç a l'arxiu.

Recordeu que l'adreça electrònica del web és **www.antlaformiga.org**

Com a mostra, reproduïm unes quantes fotografies de paisatge del nostre entorn premiades en alguna de les edicions.

Acompanyem com sempre aquest full informatiu amb un document, el número 196 dins de la col·lecció, que porta el títol **“Ocells electrocutats”**.

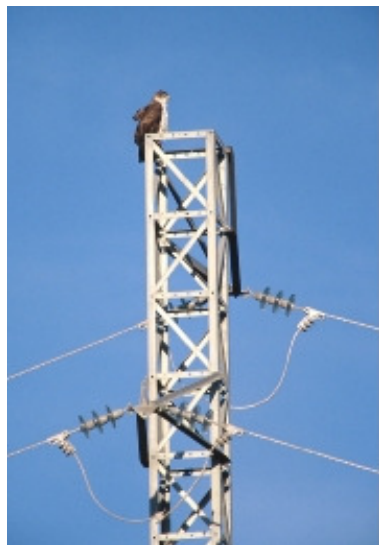
Per confeccionar-lo hem recollit una informació de Mayte Piulachs, publicada al diari El Punt Avui el dissabte, 28 de juliol, sobre la investigació que ha obert el fiscal de medi ambient en relació a les aus mortes electrocutades, per esbrinar si, tan les administracions com les companyies elèctriques, estan complint amb les seves obligacions per evitar aquestes morts d'exemplars de fauna protegida.

Ho hem complementat amb informacions d'exemplars d'avifauna morts electrocutats en el nostre entorn, publicades en anys anteriors, en aquest mateix full informatiu.

A continuació reproduïm un fragment d'un article del web de la Universitat de Barcelona sobre l'estudi redactat l'any 2010 per l'equip de Biologia de la Conservació, dirigit per Joan Real, amb les mesures necessàries per disminuir l'afectació de les línies elèctriques sobre les aus

Electrocució i col·lisió d'aus en línies elèctriques: solucions per a un problema global

03/12/2010

L'electrocució d'aus en línies elèctriques té un impacte dramàtic en aus d'arreu del món, sobretot en les més amenaçades, com ara les rapinyaires, que són de les que s'electrocuten més sovint. Prioritzar la correcció dels suports elèctrics de més risc i evitar les morts d'aus per electrocució són algunes de les directrius de l'estudi «Predicting and correcting electrocution of birds in mediterranean areas», publicat a la prestigiosa revista nord-americana *Journal of Wildlife Management*, i que ha elaborat l'Equip de Biologia de la Conservació de la UB, dirigit pel professor Joan Real, del Departament de Biologia Animal.

Els rapinyaires i còrvids solen fer servir els suports elèctrics com a talaies de caça

La mort d'aus per electrocució és un problema global que s'ha agreujat per la demanda d'energia en moltes regions del món, sobretot en àrees naturals on la implementació de línies elèctriques pot impactar negativament en les poblacions d'aus. A Catalunya, és la primera causa de mortalitat de l'àguila perdiguera (*Aquila fasciata*), i a la resta de la península afecta en especial l'amenaçada àguila imperial ibèrica (*Aquila adalberti*) i altres espècies de gran valor ecològic. Als Estats Units, el problema té un alt impacte sobre les poblacions del pigarg americà (*Haliaeetus leucocephalus*), tot un símbol nacional. Al continent africà, algunes de les principals víctimes són el voltor del Cap (*Gyps coprotheres*) i l'aufrany (*Neophron percnopterus*).

Electrocució: amenaces i solucions

L'electrocució té lloc quan una au s'atura i toca dos cables en un suport elèctric, o bé quan se situa en un suport que és conductor (per exemple, de metall) i fa contacte amb un cable. A Catalunya, hi ha més de 1.000 models diferents de suports elèctrics amb diferent grau de perillositat per a les aus. L'article del *Journal of Wildlife Management* confirma la validesa del model predictiu elaborat per l'equip de la UB per avaluar el risc d'electrocució dels suports elèctrics, i també de les mesures de correcció dels punts més perillosos

L'electrocució afecta sobretot aus de mida gran o mitjana

«La perillositat d'un suport depèn del disseny electrotècnic i de l'entorn ambiental on es troba», explica el professor Joan Real. «Si apliquem aquest model predictiu, podem fer correccions més eficients de les línies elèctriques, sense haver d'intervenir en tot el traçat», continua l'expert. Aquest model permet seleccionar i actuar sobre els suports més perillosos per a les aus i corregir-los de manera eficaç. L'estudi pronostica que modificant «el 6 % dels suports de més risc, la mortalitat de les aus es redueix fins a un 70 %».

La perillositat d'un suport depèn del disseny electrotècnic i de l'entorn ambiental on es troba

Les correccions funcionen

L'article revisa més de deu anys de treballs pioners de l'Equip de Biologia de la Conservació de la UB sobre detecció i correcció de suports perillosos, i també d'avaluació de les mesures antielectrocució, en una àrea de 2.100 quilòmetres quadrats, a la Serralada Prelitoral i Litoral de l'àrea de Barcelona. Per dissenyar el model predictiu, l'equip ha modelitzat el risc d'electrocució de 3.869 suports elèctrics de diferent perillositat per a les aus. Posteriorment, amb la col·laboració d'empreses elèctriques, s'han aplicat mesures de correcció en els suports de més perillositat predits pel model —en concret, els que contenen fils o parts conductores per damunt dels travessers i que a més se situen en hàbitats o àrees seleccionades especialment per les aus—. L'estudi confirma que les mesures antielectrocució són efectives i redueixen el nombre d'aus electrocutades en l'entorn natural.

Segons Joan Real, «el model predictiu és eficaç per seleccionar els suports de més risc d'electrocució. Els resultats també ens mostren l'eficàcia de les correccions per evitar la mort d'aus per electrocució». Amb aquests treballs, l'equip de la UB aporta una eina estratègica al servei d'entitats públiques i privades implicades en la gestió del medi natural en regions afectades per l'impacte del traçat elèctric sobre l'avifauna, una problemàtica mediambiental que recullen el Conveni d'espècies migratòries (Conveni de Bonn, 2002) i diverses directives de conservació de la Unió Europea, així com el recent decret sobre línies elèctriques de l'Estat espanyol.

Més informació:

Tintó, Albert; Real, Joan; Manyosa, Santi. «Predicting and correcting electrocution of birds in mediterranean areas». *Journal of Wildlife Management*, 2010, 74(8): 1852-186

Acompanyem aquest full informatiu amb un recull de premsa, el número 114 dins de la col·lecció, que porta el títol “**Cria de la tortuga careta a les platges de Catalunya**”.

Es tracta d'informacions recollides del diaris El Periódico, El Punt Avui, Ara, La Vanguardia, i de l'electrònic El Món, la majoria publicades enguany entre els mesos de maig i agost, però alguna també dels anys 2011 i 2014. Fan referència a la localització de diverses postes d'ous de l'espècie de Tortuga careta (*Caretta caretta*) a les platges de Catalunya. Aquest estiu s'ha fet un lloc a la premsa la localització de dues postes a Mataró i a Premià de Mar.

Sembla que no hi ha cap tradició local de la trobada d'altres postes en el segle XX i anteriors, però si que se n'han trobat diverses en els últims anys.

La informació del 2014 fa referència a una posta a la platja llarga de Tarragona i la del 2011 a una altra posta a Malgrat de Mar.

Una altra informació fa referència a les troballes durant el 2017, al delta de l'Ebre, de rastres de Tortuga careta, en una platja, i de cries mortes en una altra. Per tant, no es pot descartar que, tot i la forta humanització de les platges a l'estiu, hi hagi pogut haver postes d'aquesta espècie que no s'hagin localitzat.

A continuació reproduïm un fragment de la publicació del treball dels anys 2007 i 2008 “Estudi de la viabilitat d'implantació d'una població nidificant de tortuga careta (*Caretta caretta*) a Catalunya” d'Andrea de Haro, Xavier Capalleras i Joan Budó del Centre de Reproducció de Tortugues de l'Albera i de la Societat Catalana d'Herpetologia. Es pot trobar a

http://www.tortugues.cat/pdf/23_treballs_sch_caretta.pdf

Aquest treball acaba les seves conclusions dient el següent: **“En conclusió, parlant de tot el territori català, només en alguns anys la nidificació podria tenir èxit, però amb molta probabilitat es generarien molts mascles, per la qual cosa no hi haurien expectatives clares de l'establiment de població nidificant. Per això, i amb les dades que disposem actualment, creiem que seria poc recomanable tractar de fixar una població reproductora de tortuga careta a les platges de Catalunya.**

A conseqüència del canvi climàtic, en un futur proper, aquestes condicions es podrien veure modificades i així possibilitar l'increment de l'èxit de nidificació de la tortuga careta a les nostres costes.”

INTRODUCCIÓ

La tortuga careta (*Caretta caretta*) és l'espècie de tortuga marina més abundant del Mediterrani (Broderick et al., 2002) i en la que se centra aquest estudi. La presència d'algunes postes ocasionals a la part occidental del Mediterrani, i concretament a les costes de Catalunya, han fet que s'hagi plantejat la possibilitat de fixar una població reproductora d'aquesta espècie en aquesta zona, previ estudi de la seva viabilitat. Mundialment, la tortuga careta està classificada en Perill d'Extinció (IUCN) però Groombridge (1990) considera que la població del Mediterrani es troba en Perill Crític d'Extinció. S'estima que aquesta espècie fa només unes 5.000 postes/any al Mediterrani (Margaritoulis et al., 2003), un nombre molt inferior a les de l'Atlàntic (uns 80.000 nius/any; Ehrhart et al., 2003) o a l'Oceà Índic (entre 70.000-140.000 nius/any; Baldwin et al., 2003). Alguns autors apunten que la població del Mediterrani ha declinat degut a la captura incidental per part de les flotes pesqueres, al saqueig d'ous i al desenvolupament turístic (Margaritoulis et al., 2003). La tortuga careta es troba àmpliament distribuïda en totes les regions subtropicals de tots els oceans (Pritchard, 1997). Els juvenils bàsicament tenen distribució oceànica però abans d'arribar a la maduresa sexual es desplacen a hàbitats nerítics. Els adults fan migracions periòdiques entre les àrees nerítiques d'alimentació i les d'aparellament (Bolten, 2003). El Mediterrani occidental és una important àrea d'alimentació tant per a les tortugues caretas juvenils provinents del Mediterrani oriental com de l'Atlàntic nord occidental (Laurent et al., 1998). Les tortugues caretas mediterrànies nidifiquen, majoritàriament, al Mediterrani oriental (Margaritoulis et al., 2003); fan les postes a les platges de Grècia, Turquia, Israel, Egipte, Líbia i Xipre; tot i que també hi ha nidificació en menor grau (o esporàdica) al Mediterrani occidental. En els últims anys s'han descobert alguns nius a platges d'Itàlia, Còrsega, Sardenya, Península Ibèrica i França (Filella & Esteban, 1992; Llorente et al., 1992; Tomas et al., 2002; Delauguerre & Cesarini, 2004; Rivera et al., 2011; SCH, 2011). La temporada de nidificació al Mediterrani va des de finals de maig fins a l'agost i les cries emergeixen entre el juliol i l'octubre (Rees, 2005).

La temperatura pivotal d'incubació dels ous estimada al Mediterrani està establerta en els 29°C (Mrosovsky, 1988; Marcovaldi et al., 1997; Kaska et al., 1998; Godley et al., 2001 a&b). Es calcula que el sex-ratio de les tortugues caretas (*Caretta caretta*) al Mediterrani està clarament esbiaixat cap a les femelles. Zbinden (2007) publica que el sex-ratio dels nounats de Zakynthos (Grècia) estava esbiaixat cap a les femelles en un 68% l'any 2002 i en un 75% el 2003. A la platja d'Alagadi (Xipre), es calcula que entre un 89 i un 99% de les tortugues nascudes són femelles (Godley et al., 2001). En canvi, a la platja de Fethiye (Turquia) només ho són entre un 60 i un 65% (Yaska et al., 2006). Alguns estudis apunten que la població de tortugues caretas del Mediterrani es va aïllar genèticament de les de l'Atlàntic al principi de l'Holocè i s'haurien de considerar unitats de maneig independents (Bowen et al., 1993; Encada et al., 1998). Estudis genètics més recents indiquen que hi ha cert aïllament genètic dins del Mediterrani (Carreras et al., 2006). És important obtenir el màxim d'informació possible sobre les tortugues que fan el niu a platges catalanes i llurs característiques, per tal de poder fer una bona gestió de l'espècie i així millorar la seva conservació.

OBJECTIUS

L'objectiu general d'aquest Projecte és determinar la possibilitat i viabilitat d'establir una població nidificant de tortuga careta (*Caretta caretta*) a les costes catalanes.

Per això durant l'any 2007 es van plantejar una sèrie de tasques a realitzar:

Descobrir tots els rastres de tortugues marines per detectar els que presenten nius a les platges de Catalunya i poder-los protegir. Si s'escau, fer una estimació de la quantitat de femelles que nidifiquen a les costes catalanes i tractar de fixar la població a les platges amb condicions més adients per a la seva reproducció. Fer una recopilació exhaustiva de totes les cites de postes de tortugues marines a les costes mediterrànies de la Península Ibèrica, per esbrinar si en temps passats havia estat nidificant. Recollir dades físiques (temperatura, granulometria i humitat) de la sorra de les platges més adients per a la incubació d'ous de tortugues marines al litoral català. Dur a terme tasques d'educació ambiental i sensibilització envers les tortugues marines i les seves possibles postes al litoral català. Estudiar la viabilitat de la reintroducció o introducció de nius de tortugues marines a les platges catalanes.

El Projecte va començar el 6 de març de 2007 i va finalitzar el 25 de maig de 2008.

17è CONCURS D'IDENTIFICACIÓ FOTOGRÀFICA D'AUS

A continuació donem les solucions amb els noms correctes de les sis últimes espècies corresponents a les fotografies dels mesos de maig, juny i juliol (el nom científic i els populars en català, castellà i anglès).

Foto nº 9:	<i>Aquila fasciata</i> Bonelli's Eagle	Àguila cuabarrada Águila-azor Perdicera
Foto nº 10:	<i>Philomachus pugnax</i> Ruff	Batallaire Combatiente
Foto nº 11:	<i>Asio flammeus</i> Short-eared Owl	Mussol emigrant Búho Campestre
Foto nº 12:	<i>Phylloscopus trochilus</i> Willow Warbler	Mosquiter de passa Mosquitero Musical
Foto nº 13:	<i>Egretta thula</i> Snowy Egret	Martinet blanc americà Garceta Nívea
Foto nº 14:	<i>Calandrella rufescens</i> Lesser Short-toed Lark	Terrerola rogenca Terrera Marismeña

Reproduïm les dues fotografies del juliol i, a sota, la nota d'en Sergi Sales, amb les solucions.

Hola,

Foto nº1. **Martinet blanc americà** (*Egretta thula*)—Texas. El dibuix facial el separa del nostre martinet blanc.

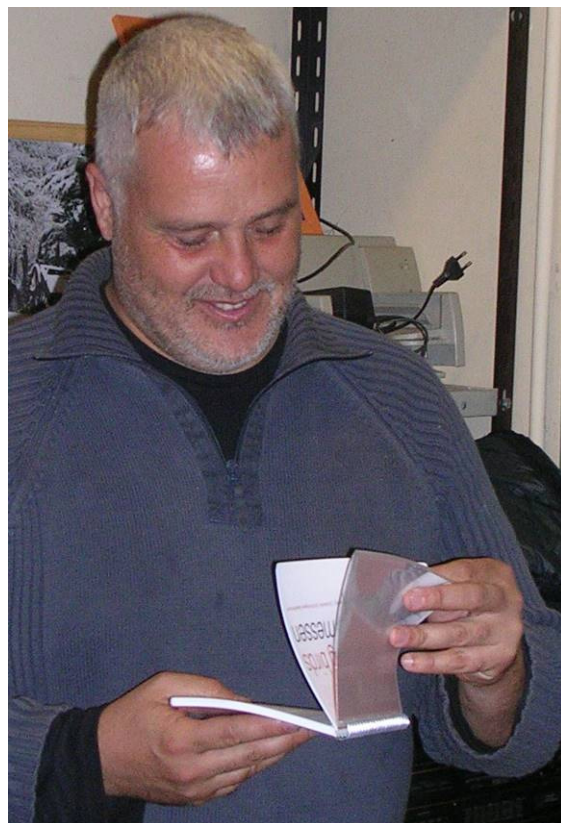
Foto nº2. **Terrerola rogenca** (*Calandrella rufescens*) - Delta de l'Ebre. Les diverses posicions dels ocells ens permeten veure en alguns casos flancs i pits ben marcats, contrastant clarament amb les parts inferiors.

Sergi Sales

CLASSIFICACIÓ DEL 17è CONCURS D'IDENTIFICACIÓ D'AUS

Publiquem ara la classificació del 17è Concurs d'identificació fotogràfica d'aus comptant la puntuació de les catorze fotografies, corresponents als mesos de gener a juliol, i a les dues proves extres realitzades.

25,475 PUNTS:	Israel Estopà
25,43 PUNTS:	Jaroa López Marc Pérez
24,86 PUNTS:	Núria Rodríguez
24,27 PUNTS:	Enric Morera
20,915 PUNTS:	Marc Collado/Sandra de la Fuente
19,12 PUNTS:	Lluís Estrada
18,20 PUNTS:	Sandra Morujo
17,78 PUNTS:	Pep Domènech
17,28 PUNTS:	Francesc Capdevila
15,28 PUNTS:	Jaume Duaigües
14,96 PUNTS:	Eva Reñé
12,28 PUNTS:	Vicenç Roig
12,20 PUNTS:	Lisandro Osorio
11,26 PUNTS:	Albert Soteras
6 PUNTS:	Rosa Simon

Sergi Sales, l'encarregat del concurs

A continuació reproduïm les dues fotografies corresponents al mes d'agost, a les quals es podia respondre fins el 31 d'agost.

OBSERVACIONS ORNITOLÒGIQUES

Aquestes són les observacions de l'agost de les quals hem rebut comunicació.

Polla d'aigua (*Gallinula chloropus*) (2 joves) observats a la riera a can Gallina.
Diumenge, 26 d'agost del 2018, a les 20,10 hores.
Observador: Vicenç Roig

Falcó pelegrí (*Falco peregrinus*) (1 ex.) observat posat en un arbre a la pedrera de can Gallina.
Diumenge, 26 d'agost del 2018, a les 20,10 hores.
Observador: Vicenç Roig

Astor (*Accipiter gentilis*) (1 ex.) observat en vol al Montpedrós.
Diumenge, 26 d'agost del 2018, a les 19,35 hores.
Observador: Vicenç Roig

Oreneta cuablanca (*Delichon urbica*) (30 ex.) + **Oreneta vulgar** (*Hirundo rustica*) (120 ex.) als fils del carrer La Plana.
Dilluns, 27 d'agost del 2018, a les 7,30 hores.
Observadors: Pep Domènech i Vicenç Roig

Picot garser gros (*Dendrocopos major*) (2 ex.) observats al parc de can Sostres.
Dimarts, 21 d'agost del 2018, a les 7,45 hores.
Observador: Vicenç Roig

Corb (*Corvus corax*) (2 ex.) observats a les penyes de can Riera.
Diumenge, 19 d'agost del 2018, a les 19,30 hores.
Observador: Vicenç Roig

Bernat pescaire (*Ardea cinerea*) (1 ex.) observat a Catalunya en miniatura.
Diumenge, 19 d'agost del 2018, a les 8 hores.
Observador: Pep Domènech

Aligot comú (*Buteo buteo*) (1 ex.) observat volant sobre la pedrera de can Gallina.
Dissabte, 18 d'agost del 2018, a les 19,45 hores.
Observador: Vicenç Roig

Abellerol (*Merops apiaster*) (30 ex.) observats volant per sobre la planta de compostatge.
Dissabte, 18 d'agost del 2018, a les 19,35 hores.
Observador: Vicenç Roig

Duc (*Bubo bubo*) (1 ex.) escoltat des del turó de la Bruguera molt lluny.
Dimecres, 15 d'agost del 2018, a les 21,45 hores.
Observador: Vicenç Roig

Falcó pelegrí (*Falco peregrinus*) (1 ex.) observat posat a la torre elèctrica de sobre la pedrera de can Gallina.
Dimecres, 15 d'agost del 2018, a les 20,20 hores.
Observador: Vicenç Roig

Xoriguer (*Falco tinnunculus*) (1 ex.) observat a la pedrera de can Gallina.
Dimecres, 15 d'agost del 2018, a les 20 hores.
Observador: Vicenç Roig

Àguila marcenca (*Circus gallicus*) (1 ex.) observat a la Costa Fustera.
Dimecres, 15 d'agost del 2018, a les 11,35 hores.
Observador: Tomás Blasco

Puput (*Upupa epops*) (1 ex.) observat volant de can Sostres cap a la riera.
Dilluns, 13 d'agost del 2018, a les 7,45 hores.
Observador: Vicenç Roig

Corb (*Corvus corax*) (7 ex.) observats en una torre elèctrica de sobre les Rovires.
Diumenge, 12 d'agost del 2018, a les 20,35 hores.
Observador: Vicenç Roig

Cuereta blanca (*Motacilla alba*) (10 ex.) observats a l'esplanada de can Balasc de baix.
Diumenge, 12 d'agost del 2018, a les 19,50 hores.
Observador: Vicenç Roig

Falcó pelegrí (*Falco peregrinus*) (1 ex.) observat volant per sobre les Rovires cap a Cesalpina.
Diumenge, 12 d'agost del 2018, a les 20,45 hores.
Observador: Vicenç Roig

Enganyapastors (*Caprimulgus europaeus*) (6 ex.) + **Gamarús** (2 mascles + 1 femella) escoltats entre can Bruguera i el Tabor.
Dissabte, 11 d'agost del 2018, entre les 21 i les 22 hores.
Observador: Vicenç Roig

Gamarús (*Strix aluco*) (1 femella) gravat el so a can Roig.
Dijous, 9 d'agost del 2018, a les 2,14 hores.
Observador: Tomás Blasco

Pinsà comú (*Fringilla coelebs*) (1 mascle) observat a can Guey.
Dissabte, 4 d'agost del 2018, a les 6,58 hores.
Observador: Tomás Blasco

SEGUIMENT DE LA MIGRACIÓ DE LES AUS PLANEJADORES

El grup d'ornitologia de l'ANT ha organitzat per al dissabte, 15 de setembre, de les 17 a les 19 hores, al peu de la torre de guaita del Tabor una sessió de **Seguiment de la migració de les aus planejadores**.

Per accedir-hi es pot pujar amb vehicle fins a l'aparcament situat al costat de la torre de telecomunicacions del Tabor i, des d'allí, hi ha un petit recorregut a peu fins la torre de vigilància contra els incendis. És una activitat oberta a tothom.

A partir de finals d'agost, i fins a mitjans d'octubre, es pot seguir la migració, en pas post-nupcial, de les aus planejadores en el seu recorregut del nord cap al sud. Essent cap a mitjans de setembre quan, normalment, es detecta el pas més important i són espècies de rapinyaires com ara l'Aligot vesper, l'Arpella, el Xoriguer, el Falcó mostatxut, l'Àguila pescadora, l'Esparver cendrós, l'Àguila marcenca, etc., i d'altres com ara la Cigonya blanca i la Cigonya negra, més rares d'observar des del nostre entorn.

Cal dir que en el nostre entorn també es segueix la migració des de punts elevats com el turó de la Bruguera o el puig Vicenç i, des d'altres municipis, a Sant Boi de Llobregat, des de l'ermita de Sant Ramon, al Montbaig, i a Begues, des del mirador El Mur.

A més distància, al Parc de la Serra de Collerola es fa d'una manera més continuada, així com des del Parc del Garraf i del Parc del Foix.

A dalt, vista de Barcelona des del peu de la torre de guaita del Tabor.

Al mig, exemplar d'Aligot vesper (*Pernis apivorus*) fotografiat per Juan Mora des del turó de la Bruguera.

A baix, panoràmica de la vall de Torrelles de Llobregat des del turó de la Bruguera.

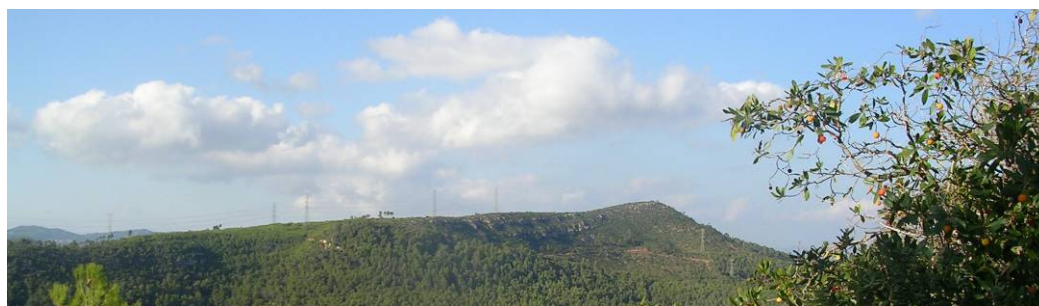

A l'esquerra, fotografia del Balcó de Begues, a la Rectoria, amb els observadors seguint la migració de les aus.

A sota, el puig Vicenç vist des del turó de la Bruguera, és un altre punt elevat d'observació.

A baix, el Montbaig, amb l'ermita de Sant Ramon, a Sant Boi de Llobregat, vist des del Tabor.

Com que s'ha observat que al peu de la torre de guaita del Tabor ha crescut molt la vegetació, cosa que disminueix la visibilitat del lloc, s'ha

organitzat una altra sessió de seguiment de la migració, des del turó de la Bruguera, el diumenge, 23 de setembre, entre les 16 i les 19 hores.

Alguns membres del grup d'ornitologia es trobaran a can Sostres, a les 16 hores, per compartir vehicle.

Per qui hi vulgui accedir, es pot anar en vehicle per la 2a avda. de can Güell, fins a la pista que s'apropa al turó, i l'últim tram del camí s'ha de fer a peu.

En aquest punt hi acostuma a haver algun membre de l'ANT els dissabtes al matí i els diumenges a la tarda.

NOVES CAIXES NIU

Durant el mes de març del 2002, membres del grup d'ornitologia anaren al taller del GAC, a Calldetenes, comarca d'Osona a construir caixes niu.

El Grup d'Anellament de Calldetenes facilitava el local, les eines i els materials per construir les caixes niu amb un model dissenyat per ells.

El mes de maig del 2002 es varen penjar 35 caixes niu, marcades amb l'emblema de la nostra associació i numerades, en tres zones del nostre entorn (Creu de St. Pau, Can Riera, Can Ràfols), obrint una fitxa de cadascuna d'elles per tal d'anar fent anotacions de tot el procés.

Els objectius que es pretenien amb la col·locació de les caixes niu eren:

- Afavorir les espècies que més ocupació fan de les caixes niu. Mallerenga carbonera (*Parus major*), Mallerenga blava (*Parus caeruleus*) ... que, a més, són insectívores i exerceixen un control de les larves de la processonària del pins (*Thaumetopoea Phithyocampa*).
- Estudiar a llarg termini l'evolució de les espècies que ocupen les caixes niu, amb controls anuals i, en algunes ocasions, anellament dels polls.

Amb els anys s'ha anat perdent algunes caixes niu i la majoria s'han anat deteriorant.

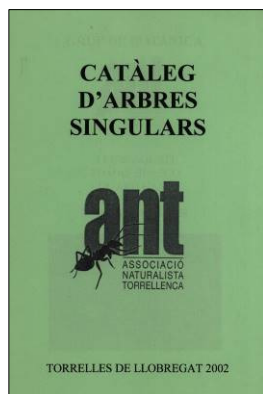
Des del grup d'ornitologia es va acordar construir-ne de noves i substituir les antigues. Es mantindrien les mateixes localitzacions per donar continuïtat a l'estudi.

També es va parlar de realitzar un taller de construcció de les caixes niu obert als voluntaris, però això estaria pendent de concretar.

De moment ja s'ha adquirit els materials necessaris i s'han tallat les peces a mida seguint el mateix model de Calldetenes.

PROPOSTES PER AL CATÀLEG D'ARBRES SINGULARS

Des de fa temps que s'està treballant en l'actualització del Catàleg d'arbres singulars de Torrelles de Llobregat publicat l'any 2002.

La publicació d'aquest catàleg editat pel grup de botànica va suposar la culminació de dos anys de feina del grup. Ara s'han actualitzat les 45 fitxes dels arbres inclosos. Una bona part dels quals han desaparegut. Tot i això es continuarà incloent-los al catàleg.

Per això el grup que hi continua treballant ha acordat obrir a la col·laboració de les persones interessades la possibilitat de proposar la incorporació de nous exemplars al catàleg.

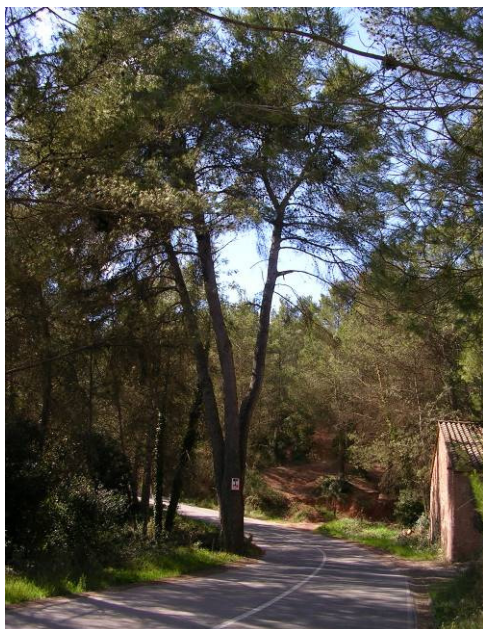
Els membres de l'ANT per tant, podeu proposar qualsevol exemplar que considereu digne de ser al catàleg per qualsevol característica: mides, espècie, situació, edat, forma, història ...

Totes les propostes rebudes seran estudiades per la comissió redactora del nou catàleg i, si fos escaient, es realitzaria la nova fitxa i s'inclouria a la nova edició.

A continuació exposem dos exemples d'arbres que estaven al catàleg i que han desaparegut.

Pi de les tres branques de Torrelletes

Aquest exemplar de Pi blanc (*Pinus halepensis*) es va incorporar al catàleg per la seva forma especial, amb tres branques des del peu de la soca, les seves mides i la seva situació. Desgraciadament les ventades del 24 de gener del 2009 el van desarborar, trencant-li totes les branques. Finalment el van tallar.

Roure de can Riera

Aquest exemplar de roure (*Quercus cerrioides*) es va incorporar al catàleg per la seva grandària i la seva situació, en una bassa situada a prop de la masia de can Riera, amb la soca falcada amb un pilar d'obra. El fet de ser a dalt la serra l'exposava a les ventades i, segurament, ja el va tombar el vent de jove. De mica en mica va anar perdent branques fins que va desaparèixer definitivament a finals de l'any 2017.

FESTIVAL INTERNACIONAL D'ORNITOLOGIA DEL DELTA DE L'EBRE

Des de fa uns quants anys, a iniciativa d'Oryx, junt amb l'ICO i la Fundació Catalunya La Pedrera, organitzen el Delta Birding Festival al delta de l'Ebre.

Enguany es celebra el cap de setmana del 21 al 23 de setembre. A continuació reproduïm el text de la introducció del web.

21, 22 i 23 SETEMBRE 2018

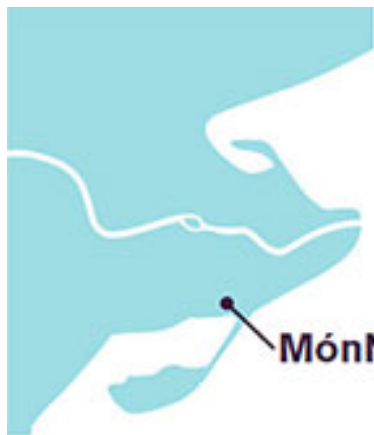
Com cada any, al Delta de l'Ebre, un dels espais naturals més importants de la Mediterrània Occidental, el Delta Birding Festival ofereix un programa d'activitats ampli i atractiu amb conferències, cursos, tallers, concursos, etc... acompanyat d'una gran fira de productes i serveis per als ornitòlegs i per a la gent que gaudeix de la natura en general.

El 2018 serà la cinquena edició de l'únic festival ornitològic que es celebra a Catalunya. A més, continua essent l'únic festival a l'estat espanyol que destina el benefici econòmic de les entrades a projectes relacionats amb l'estudi i la conservació dels ocells i la natura i el que més visitants estrangers rep. En aquesta edició destinarem aquesta aportació econòmica a l'estudi de les rutes migratòries de la tórtora comuna o europea.

La tórtora (*Streptopelia turtur*) ha patit una acusada regressió de les seves poblacions degut en bona part a l'excessiva pressió cinegètica que pateix al llarg de les seves rutes migratòries. De ser un dels ocells més abundants de les zones rurals de bona part d'Europa, s'està convertint en una espècie cada vegada més escassa i ja hi ha alguns estudis que indiquen que podria acabar extingint-se del tot, tal com va passar amb el colom migratori a Amèrica el Nord.

El festival ha assolit un gran prestigi entre els ornitòlegs per la categoria dels seus ponents, de reconegut de prestigi internacional, pel gran nombre d'activitats programades com ara sortides en vaixell, visites a alguna de les reserves integrals del Delta, tallers, etcètera i per la gran quantitat d'expositors, destacant la gran participació de les principals marques d'òptica i fotografia i un gran nombre d'estands de productes i serveis.

On es celebra?

MónNatura Delta

El Delta Birding Festival es celebra a MónNatura Delta, un conjunt d'instal·lacions de la FCLP situades a l'hemidelta sud del Delta de l'Ebre, en un paisatge d'arrossars i llacunes molt característic i de gran riquesa en una de les zones humides més importants de l'Europa occidental. Terra i aigua s'uneixen i creen un escenari propici per a la concentració d'una fauna única i variada, sobretot d'aus aquàtiques.

La Fundació ha restaurat els terrenys de les antigues salines de la Tancada, amb una superfície de 41,2 hectàrees i ha creat un centre d'interpretació i una proposta d'activitats lúdiques i didàctiques que permeten conèixer de prop el valor d'aquesta àrea i que el visitant del Festival tindrà la oportunitat de visitar. El Delta Birding Festival ocuparà aquestes instal·lacions de MónNatura Delta, aprofitant la infraestructura existent i afegint carpes per desenvolupar la majoria d'activitats i la fira comercial.

Horari

Divendres 21, de 16:00 a 20:30

Dissabte 22, de 9:30 a 20:30 (ininterrompudament)

Diumenge 23, de 9:30 a 15:00

Qui ho organitza?

ORYX, la botiga de l'amant de la natura, és la impulsora del Delta Birding Festival que organitza conjuntament amb l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) i la Fundació Catalunya – la Pedrera (FCLP), entitats de reconegut prestigi dedicades a l'estudi i la conservació dels ocells i dels espais naturals.

món
natura
**DELTA
DE L'EBRE**

**Fundació
Catalunya
La Pedrera**

PROJECTE DE CONSERVACIÓ

El Delta Birding Festival té com a finalitat proporcionar un espai per gaudir i conèixer el món de l'ornitologia en un cap de setmana intens però, a més, serveix per aconseguir recursos econòmics per a projectes de conservació de les aus.

Els diners del benefici de la venda d'entrades del festival es dedica cada any a dos projectes de conservació, un de més internacional i un altre de més local.

PROJECTE INTERNACIONAL

L'edició del 2017 i també la de 2018, dediquen aquests diners a un projecte molt especial de seguiment de la tórtora eurasiàtica (*Streptopelia turtur*).

ON SÓN LES TÓRTORES EUROPEES?

En molts països gairebé han desaparegut. Al Regne Unit, la població ha davallat en més d'un 90% i a Alemanya, Països Baixos, Polònia, Romania i Rússia, s'ha constatat també un declivi poblacional molt sever. L'espècie ha entrat en la categoria global de Vulnerable.

QUINES SÓN LES CAUSES?

Probablement no hi ha una única causa per aquesta situació. La pèrdua de qualitat de l'hàbitat és probablement la causa principal però hi ha altres factors que sens dubte hi influeixen, com la caça intensa a la que està sotmesa aquesta espècie.

HI HA POBLACIONS MENYS AFECTADES A EUROPA?

Sembla que les poblacions catalana i del sud de França es mantenen més estables després d'una primera davallada inicial fa més d'una dècada. Hi ha indicis que aquestes tórtores poden migrar per sobre el mar en lloc de passar per terra i, per tant, no estan tan exposades a la pressió de la caça com les que migren pel gruix de França i Espanya, on són caçades en gran nombre.

QUÈ FA AQUEST ESTUDI?

Amb els diners de la compra de la teva entrada, el DBF col·labora en un estudi realitzat per l'IREC en el que també intervenen molts altres centres d'investigació (ICO, CTFC, RSPB, BirdLife, etc.), consistent a marcar tórtores amb dispositius de seguiment a distància, des d'emissors de ràdio a GPSs. La finalitat: descobrir quines són les rutes migratòries de les poblacions de tórtora estables en contraposició a les de les poblacions en davallada.

QUÈ ESTEM FENT ARA?

2018 ha estat el primer any de treball de camp d'aquest projecte. El DBF ha proporcionat les trampes per capturar tórtores, tones de gra per atraure-les i emissors però calen més recursos per tenir una mostra important de tórtores marcades, per això el DBF 2018 continuarà donant suport a aquest projecte.

QUAN EN VEUREM ELS RESULTATS?

Es necessitaran com a mínim un parell d'anys de treball de camp per començar a veure resultats però caldrà esperar encara alguns anys més per tenir informació més sòlida. L'estudi dels processos naturals requereix temps.

PROJECTE LOCAL

El còlit negre és un ocell lligat a espais oberts i assolats més o menys rocallosos i la seva àrea de distribució actual es restringeix a una part de la península Ibèrica i el Magrib. La població ibèrica de còlit negre s'estima entre 4.100 i 16.000 parelles i està en franca regressió.

La població catalana nidificant s'estima en 401-631 parelles i les principals poblacions de Catalunya es situen al sud de la província de Lleida, i especialment a les Terres de l'Ebre.

Aquesta espècie figura a la Llista Vermella dels ocells nidificants a Catalunya amb l'estatus de "vulnerable".

L'associació ornitològica Picampall ha fet una sèrie de censos per a obtenir dades sobre la densitat reproductora a les Terres de l'Ebre i des de l'associació creuen que es fonamental seguir fent censos ja que els que s'han fet el 2017 han obtingut resultats i unes primeres conclusions que consideren força rellevants en el coneixement d'aquesta espècie. Part dels beneficis d'aquesta edició, es destinaran a continuar amb l'estudi de les poblacions d'aquest ocell.

ISARD A MONTSERRAT

Els Agents Rurals van informar de que s'han detectat, amb sorpresa, alguns exemplars d'Isard (*Rupicapra pirenaica*) a l'entorn del Parc Natural de Montserrat.

A continuació reproduïm la nota informativa del diari electrònic Naciòdigital.

Identifiquen a Montserrat un isard que fins ara només es trobava al Pirineu i al Prepirineu

Redacció, Montserrat | 29/06/2018

*Els Agents Rurals de Catalunya han detectat, a Montserrat, la presència d'un isard (*Rupicapra pyrenaica*). Segons el cos policial, aquesta espècie només era present, fins ara, al Pirineu i al Prepirineu i assenyalen que en els darrers dos anys "hem comptabilitzat fins a vuit observacions d'algun individu d'aquest ungulat".*

L'isard fins ara era present al Pirineu i al Prepirineu. És molt excepcional veure'l a Montserrat però en els últims dos anys els Agents Rurals hem comptabilitzat fins a 8 observacions d'algun individu d'aquest ungulat.

L'arribada de l'isard al Parc Natural del Massís de Montserrat evidencia, tal com exposen els Agents Rurals, "l'existència d'un corredor natural ben conservat" i és "un indicador del bon estat de la població d'isards a Catalunya".

SOS POSIDÒNIA

El Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB) ha iniciat aquest estiu una campanya de sensibilització a les barques, perquè no perjudiquin les praderies de posidònia, i ha creat una banderola per mostrar el compromís dels navegants amb la seva conservació.

Dijous, 16 Agost 2018

Presentam la banderola SOS Posidònia, per visibilitzar el compromís amb el fondeig responsable

A partir d'avui, i fins que hi hagi existències, la distribuïrem als navegants que ens ho sol·licitin

La conservació de la posidònia està rebent un impuls sense precedents a les Balears. El Govern ha aprovat el decret de conservació, una norma pionera a l'Estat, i ha desplegat un servei d'informació al fondeig que està fent una tasca excepcional amb els mitjans disponibles. És evident que fa falta reforçar la línia encetada, millorant la capacitat informativa, incrementant els efectius dels Agents de Medi Ambient per tal de vigilar el compliment del decret, i envestint amb decisió la correcció dels abocaments contaminants.

Però la preocupació per la conservació de la posidònia davant les seves diverses amenaces (fondeig, abocaments, espècies invasores, canvi climàtic, etc) no és exclusiva de l'administració ambiental amb la comunitat científica i les entitats conservacionistes que han manifestat el seu suport. També una part molt important dels navegants estan ben compromesos amb la protecció de la posidònia, la respecten i no hi fondegen a sobre.

Per això a part de seguir reclamant més esforç en la vigilància i protecció de la posidònia hem volgut llançar aquesta iniciativa, en positiu, per tal que els navegants que vulguin puguin abanderar la posidònia a les seves barques, fent visible així el seu compromís amb aquesta comunitat biològica tan important a les Balears. A partir d'avui, i fins que hi hagi existències, la banderola es distribuirà gratuïtament als navegants que ho sol·licitin.

Malgrat avui en el moment de la presentació el temps no ha acompanyat gaire, tres llaüts amb els seus intrèpids navegants passats per aigua ja s'han sumat a la iniciativa.

VESPA CARNISSERA ASIÀTICA A TORRELLES

Ens comunica Martí Sells, de ca l'Estevet, que aquest estiu ha observat alguns exemplars de Vespa asiàtica (*Vespa velutina*), a la seva vinya de la vall de can Mas. No ha pogut localitzar cap vesper i ja ho ha comunicat a l'ajuntament. Consultat el Termcat, s'hi diu: **La manera més adequada i precisa d'anomenar en català l'espècie amb el nom científic *Vespa velutina* és vespa carnissera asiàtica. També se'n pot dir vespa terrera asiàtica o vespa xana asiàtica.**

Es fem ressò de la nota informativa del butlletí del Creaf d'un article publicat a Nature Communications sobre un estudi referent a les diferències de les mides del cervell de les aus illenques i continentals, amb participació de científics d'aquesta entitat.

31 de juliol 2018

Viure en una illa és una decisió intel·ligent

Les espècies d'ocells que viuen en illes han evolucionat cap a cervells més grans que els seus parents del continent. Les condicions insulars han afavorit la selecció d'aquesta característica un cop colonitzada la illa per permetre afrontar millor els canvis ambientals.

Els menjamels (Meliphagidae) són una de les famílies d'ocells amb més endemismes illencs. El de la foto és un exemplar de menjamel de taques grogues (Meliphaga notata) alimentant-se a Queensland, al nord-est d'Austràlia. Foto: Andrew Iwaniuk

Les illes tenen certes particularitats que fan que la vida sigui diferent a la del continent. Ja des de Charles Darwin i els seus pinsans de les Galápagos, la comunitat científica ha considerat les illes un laboratori natural idoni per a estudiar l'evolució. El seu aïllament enmig de l'oceà fa que els camins que segueix l'evolució siguin fins a cert punt predictibles, com per exemple que molts ocells perdessin la capacitat de volar. Ara, un equip internacional de científics liderat pels investigadors del CREA Ferran Sayol i Daniel Sol han descobert una altra regla evolutiva de les illes: la tendència que els animals augmentin la mida del cervell.

L'estudi, publicat a la revista Nature Communications, analitza la mida del cervell de 11.500 individus de 1.900 espècies d'ocells, tant insulars com continentals. A partir de reconstruir els canvis que el cervell ha experimentat en els darrers 60 milions d'anys, els autors del treball conclouen que les diferències en la mida del cervell són el resultat de canvis evolutius que es van produir després de la colonització de les illes. "Amb el nostre estudi suggerim que la raó per la qual les espècies illenques tenen cervells més grans que els seus parents continentals és que un cervell gran els permetria afrontar millor unes condicions ambientals més inestables", explica Sayol.

Una femella de mallerenga de Nova Zelanda (Petroica macrocephala) posada sobre una branca a l'illa del Sud de l'arxipèlag neozelandès. La segona part del seu nom científic, "macrocephalia" literalment significa 'cap gran', en referència a la gran mida del crani comparat amb altres membres del mateix gènere. Foto: Jon Sullivan

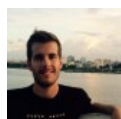
Les illes tenen unes condicions ambientals que, d'un any a l'altre, poden canviar molt. Però a diferència del que passa als continents, els animals no poden marxar a un lloc millor quan les condicions es deterioren. Per tant, una

solució és desenvolupar un cervell gran que permeti generar nous comportaments i buscar noves fonts d'aliment. Per exemple, el corb de Nova Caledònia (un arxipèlag d'Oceania) fabrica eines en forma de palets per extreure insectes de les cavitats dels arbres.

"Un cervell gran és energèticament costós i requereix molt temps de desenvolupament, però ofereix grans recompenses, i els humans en som un gran exemple: la mida extraordinàriament gran del nostre cervell ens ha permès colonitzar gairebé totes les regions de la Terra", clou el director de l'estudi i investigador del CSIC al CREA, Daniel Sol.

ARTICLE

Sayol F., Downing P.A., Iwaniuk A.N., Maspons J., Sol D. (2018). Predictable evolution towards larger brains in birds colonizing oceanic islands. Nature Communications. <http://dx.doi.org/10.1038/s41467-018-05280-8>

Albert Naya i Díaz

Fascinat per la singularitat de la nostra Terra, he estat recentment viatger per necessitat, i abans aprenent de professor de Ciències d'institut per vocació. I encara abans, quatre anys de Biologia Ambiental (2010-14) i quatre més de Periodisme (2006-10), sempre a la UAB, que m'han servit per ser tècnic en comunicació al CREA des del 2 de desembre de 2015.

ESTUDI SOBRE LA SEQUERA I ELS BOSCOS

Un estudi amb participació de membres del CREAM corrobora que els arbres crescuts en les millors condicions climàtiques pateixen de forma més severa les fortes sequeres. Reproduïm la nota informativa de la publicació d'un article sobre l'estudi.

26 de juliol 2018

Els arbres més vulnerables a la sequera són els que han crescut en millors condicions climàtiques

Les plantes que han crescut durant la seva vida amb bones condicions climàtiques tenen menys capacitat per respondre a les sequeres extremes. L'estudi posa de manifest que és imprescindible tenir en compte la història d'un bosc per definir la seva millor estratègia de gestió i conservació.

Detall del fullatge de *Pinus edulis*. Foto: Quinn Dombrowski (CC BY-SA 2.0).

Les sequeres severes són una de les principals amenaces per als boscos de tot el món. L'augment d'aquests esdeveniments extrems a causa del canvi climàtic obliga la ciència a estudiar quines poblacions i espècies són més vulnerables i per què. Un estudi recent, dut a terme per l'investigador del CREAM i professor de la Universitat Autònoma de Barcelona Francisco Lloret, revela que les plantes que han viscut en unes condicions climàtiques més còmodes poden patir més danys durant períodes de sequera. Aquest descobriment posa en relleu la importància de la història que ha viscut cada bosc. Segons les condicions climàtiques que hagi hagut de suportar al llarg de la seva vida un bosc serà més o menys resistent a la sequera.

L'estudi, publicat a la revista *Global Change Biology*, descobreix que durant una sequera extrema, els arbres que es troben en llocs on el clima normalment els és favorable tenen més probabilitats de patir danys. "Aquests arbres estan acostumats a tenir molta aigua disponible i en haver viscut en aquestes bones condicions és més difícil per a ells superar una crisi", explica Francisco Lloret. Per descomptat, també els arbres que han crescut en climes menys favorables es veuen afectats per les sequeres, però en estar acostumats a una manca crònica de recursos tenen més probabilitats de sobreviure.

Un exemplar de *Pinus edulis* sobre el Grand Canyon dels EUA. Foto: Ben Javelina (CC BY-SA 2.0).

Per dur a terme l'estudi, Lloret i el seu col·laborador Thomas Kitzberger, de la Universitat Nacional del Comahue (Argentina), van analitzar com havien reaccionat diferents boscos de *Pinus edulis* —una espècie de pi del sud-oest dels EUA i nord de Mèxic— a una sequera extrema entre 2001 i 2007. En el model estadístic utilitzat per a l'anàlisi, van combinar informacions sobre la distribució geogràfica dels boscos amb les dades sobre les condicions climàtiques experimentades per cada bosc durant les últimes dècades. Els resultats van indicar

clarament que els boscos on havien mort més arbres durant la sequera eren els que havien estat sota les millors condicions climàtiques durant molts anys.

A nivell de gestió i conservació forestal, aquesta informació és clau i posa de manifest que cal protegir no només els boscos que ja estan en condicions crítiques, sinó també els que es troben en bon estat i que porten molts anys vivint en un ambient favorable.

ARTICLE REFERENCIAT

Lloret F., Kitzberger T. (2018). *Historical and event-based bioclimatic suitability predicts regional forest vulnerability to compound effects of severe drought and bark beetle infestation*. *Global Change Biology*, 24: 1952-1964. DOI: 10.1111/gcb.14039

Giulio Nigro

Llicenciat en Ciències Biològiques a la Universitat La Sapienza de Roma i en Conservació i Evolució a la Universitat de Pisa. Després de treballar per un breu període en la recerca em vaig adonar que la meua veritable vocació no era fer ciència, sinó divulgar-la. Actualment sóc estudiant del màster en Comunicació Científica, Mèdica i Ambiental de la BSM-UPF i faig les meves pràctiques al CREAM

ESCARABATS PIRÒFILS

Així com hi ha algunes espècies vegetals que es veuen afavorides pels incendis forestals, també passa el mateix amb algunes espècies animals. Ara ens fem ressò d'una informació publicada a Mètode sobre un estudi sobre dues espècies d'escarabats.

Insectes al centre de l'incendi

Un estudi investiga els fins ara desconeguts efectes positius que els incendis poden tindre en dues espècies d'escarabats de les flors

«El fet que els ous i les larves es troben un poc soterrades seria el que permetria als escarabats de les flors sobreviure»

02/08/2018 - Carolina Gregori

Escarabat de l'espècie 'Protaetia oblonga'. / S. Montagud. CSIC

El règim de focs propi del Mediterrani és una de les característiques d'aquest ecosistema que més ha condicionat les adaptacions de les espècies que en ell viuen. La ràpida recuperació que nombroses espècies mediterrànies de plantes mostren després d'un incendi ha fet que siga ben coneguda la manera en què les plantes reaccionen davant del foc i es beneficien d'ell. Però, fins ara, se sabia ben poc de la relació que altres grups d'organismes tenen amb els incendis. Amb l'ànim de pal·liar aquesta absència de dades, una recent investigació liderada per Juli Pausas ha trobat que dues espècies d'escarabats de les flors mostren un comportament sorprenentment piròfil.

Juli Pausas, investigador del Centre d'Investigacions sobre la Desertificació de la Universitat de València, junt amb el seu equip, va fer el seguiment de dues espècies d'escarabat de les flors en els anys posteriors a dos grans incendis forestals a l'est d'Espanya. Es va fer el seguiment de *Protaetia morio* i *Protaetia oblonga*, pertanyents ambdues a la família Cetoniidae, pel fet que eren les més abundants a les mostres que es van prendre a diferents punts de les àrees que es van veure afectades pel foc. El que es desconeixia era el motiu pel qual aquestes espècies mostraven aquest comportament adaptatiu davant el foc. Disposen aquestes espècies d'una elevada capacitat de recolonització post-incendi o són capaços de sobreviure a l'incendi mateix?

El fet que l'abundància no fora més elevada als marges de l'incendi respecte a l'observada al centre mateix, descartava la possibilitat que la presència d'aquests escarabats típics dels ecosistemes mediterranis es deguera a la recolonització. Així, i tenint en compte que les femelles d'aquestes espècies posen els ous abans que arribe l'estiu, és a dir, abans que els primers incendis tinguin lloc, el que s'estima més probable és que la seua presència es dega a la capacitat dels ous per a sobreviure a l'incendi soterrats al sòl. «Encara que es tracta d'un estudi preliminar, el fet que els ous i les larves es troben un poc soterrades i per tant protegides de la calor del foc (el sòl és un bon aïllant), seria el que els hi permetria sobreviure, sense quasi adonar-se que hi ha hagut un incendi», ens explica l'investigador.

Mutualismes i antagonismes: el jazz de la natura

L'escarabat de les flors *Protaetia morio* / J. Pausas

A més de la possible particular resistència dels ous dels escarabats de les flors davant l'incendi, el fet que sense dubte es considera clau respecte a la seua abundància és l'absència d'interaccions antagoniques amb els seus depredadors. Els vertebrats que s'alimenten d'aquests insectes sí que es veuen molt afectats pels incendis i d'ací que es pense que la seua disminució podria ser la principal responsable de l'augment d'escarabats observat.

En la mateixa línia, dos estudis publicats en les revistes *Oecologia* i *Annals of Botany* liderats per Yedra García, estudiant de Pausas, i en els que ell també ha participat, investiguen com el foc podria afectar a les interaccions mutualistes i antagonistes que es donen entre plantes i insectes i obren les portes per a futures investigacions.

En el cas de les relacions d'antagonisme, el fet que immediatament després d'un incendi la majoria d'insectes desapareguen, podria contribuir a l'èxit que les plantes més capacitades per a recolonitzar una àrea després d'un incendi mostren. Així, d'acord amb la seua investigació, a les sorprenents adaptacions que certes plantes tenen per a resistir al foc, s'hauria d'afegir els efectes que té la desaparició de depredadors herbívors que sí que es veuen afectats pel foc. Però els incendis no només causarien la disrupció d'aquestes relacions d'antagonisme sinó que també afecta les que tenen lloc en sentit mutualista.

De l'espècie *Chamaerops humilis*, espècie endèmica del Mediterrani, ja es coneixia la seua capacitat de reacció i recolonització després d'un incendi. El que fins ara no s'havia estudiat era els efectes que podia tindre la desaparició temporal del seu pol·linitzador principal, *Derelomus chamaeropsis*. A l'estudi realitzat, van trobar que després d'un incendi, la formació de fruits de *C. humilis* romanien constant. Llavors, qui estava acomplint el rol de pol·linitzador? La seua investigació va trobar que altra espècie d'escarabats més generalista, *Meligethinus pallidulus*, estava fent el treball de *D. chamaeropsis*. Açò demostra que la natura s'assembla més a un conjunt de jazz que no a una orquestra simfònica: la flexibilitat i capacitat «d'improvisació» i d'adaptació que certes espècies demostren permet no perdre el compàs. La resiliència dels ecosistemes davant la presència de perturbacions o estressors ambientals està garantida.

Referències

García, Y., Castellanos, M. C., & Pausas, J. G. (2016). Fires can benefit plants by disrupting antagonistic interactions. *Oecologia*, 182, 1165–1173. doi: 10.1007/s00442-016-3733-z
García, Y., Castellanos, M. C., & Pausas, J. G. (2018). Differential pollinator response underlies plant reproductive resilience after fires. *Annals of Botany*. doi: 10.1093/aob/mcy122
Pausas, J. G., Belliure, J., Mínguez, E., & Montagud, S. (2018). Fire benefits flower beetles in a Mediterranean ecosystem. *PLoS ONE*, 13(6), e0198951. doi: 10.1371/journal.pone.0198951

TÓRTORA

El diumenge 19 d'agost, va començar la temporada de caça anomenada mitja veda, en la que a més es podia caçar els diumenges 26 d'agost i 2 de setembre, i el dimecres, 29 d'agost, a la demarcació de Barcelona. En aquests 4 dies es podia caçar, principalment, guatles, tórtores, tudons, coloms, garses, estornells, gavines rialleres, gavians de potes grogues i guineus.

Tradicionalment la mitja veda començava el 15 d'agost, com s'ha fet a Catalunya, a la demarcació de Lleida i la comarca del Solsonès, i també en altres territoris.

Des de fa anys es dubta que es pugui declarar espècie cinegètica la Tórtora (*Streptopelia turtur*) pel declivi poblacional que s'observa a tot Europa. És una espècie estival i, per tant, a Catalunya només es pot caçar aquest quatre dies. La temporada de caça major comença el 2 de setembre i la de caça menor el 14 d'octubre.

La Tórtora és molt escassa a l'entorn del municipi de Torrelles de Llobregat i els membres del grup d'ornitologia comuniquen molt poques observacions d'aquesta espècie.

A continuació reproduïm el comunicat del GOB en el qual demana que els caçadors renunciïn voluntàriament a caçar els exemplars d'aquesta espècie.

Dilluns, 13 Agost 2018

El GOB demana als caçadors de Mallorca que enguany no cacin la tórtora europea

Davant la negativa del Consell a aplicar enguany una moratòria, contemplada al Pla d'Acció aprovat per la Comissió Europea, apel·lam a la responsabilitat personal dels caçadors

Foto: Andrej Chudy

El proper dimecres, 15 d'agost, comença la caça al període de mitja veda, en el qual es podran caçar diverses espècies, entre elles la tórtora europea (*Streptopelia turtur*).

La tórtora europea està patint un **important declivi poblacional**. Així, el el Programa Europeu de Seguiment d'Aus Comunes, coordinat per l'European Bird Census Council, ha registrat una pèrdua del 78% dels seus efectius europeus entre 1980-2013, i del 29% entre 2004-2013. A Espanya, el programa SACRE de SEO-Birdlife, ha detectat una **minva del 30% des de 1998**. Les causes del declivi semblen complexes, i podrien tenir a veure amb sinèrgies negatives creades per diferents factors que poden actuar a les zones de cria i d'hivernada, com la **pèrdua dels**

hàbitats de cria, l'ús d'herbicides o la caça.

Davant aquesta situació, el 2016 el Comitè Científic del Comitè de Flora i Fauna Silvestres (Ministeri de Medi Ambient) elaborà un **dictamen en el qual suggereix la inclusió de la tórtora europea en el Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades amb la categoria de Vulnerable**. Això en la pràctica implicaria la **prohibició de la caça** d'aquesta espècie a Espanya. Aquesta petició està encara pendent de decisió per part del Ministeri.

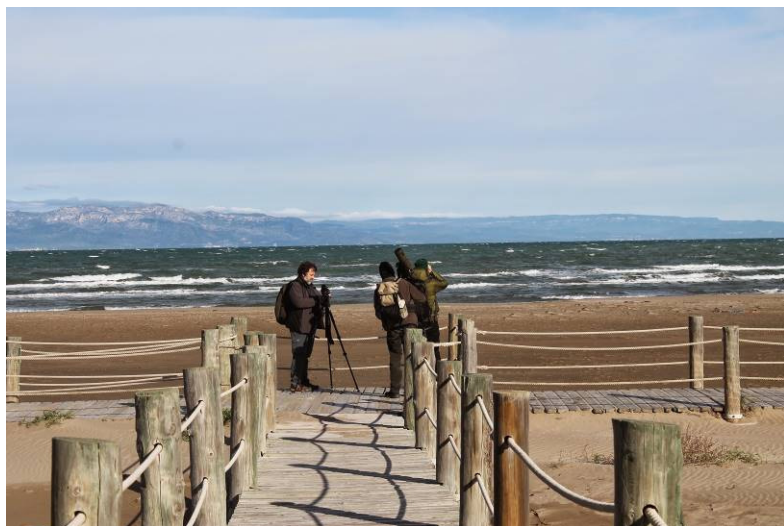
En la mateixa línia, recentment la Comissió Europea ha aprovat el **Pla d'Acció per la conservació de la tórtora europea (2018-2028)**. En aquest document, que per ara no s'ha traduït en cap norma legal i per tant és només indicatiu, es suggereixen i calendaritzen diverses mesures per tal de recuperar l'espècie. Entre elles es planteja una **moratòria de caça el 2018**, i l'inici dels estudis necessaris per tal d'establir uns nivells d'aprofitament cinegètic sostenible.

A la vista de la situació, el GOB ja reclamà fa uns mesos l'aplicació a Mallorca de la moratòria de caça per 2018 indicada al Pla d'Acció. El Consell de Mallorca no va atendre la nostra petició, tot i que ha decidit reduir enguany en un exemplar el cupo màxim de captura diària per caçador, passant de 4 a 3 exemplars. Aquesta reducció segueix el camí iniciat l'any passat, quan ja es va passar de 6 a 4 exemplars de cupo diari màxim.

Des del GOB apreciam positivament la reducció del cupo, tot i que consideram que davant la situació que pateix l'espècie és insuficient i que no s'ajusta a les determinacions indicades pel Pla d'Acció.

La posició del Consell no ens sorprèn, i entenem que políticament es prefereix esperar a que la prohibició de la caça de la tórtora arribi d'altres instàncies superiors (Ministeri o Comissió Europea) i no haver així d'assumir el cost polític d'una mesura administrativa que pot esser impopular entre els caçadors.

Per això, **davant la manca de suficient compromís de l'administració insular amb les indicacions del Pla d'Acció i amb la conservació de l'espècie, des del GOB apel·lam a la responsabilitat personal i demanam als caçadors que enguany renunciïn a caçar aquesta espècie**. Sabem que hi ha molts caçadors que no cacen durant la mitja veda, i molts que també entenen la necessitat de reforçar la conservació de les espècies com a garantia per a la pràctica de la caça en el futur. A ells ens adreçam, ja que malauradament consideram que ni els responsables polítics ni els dirigents cinegètics en són prou sensibles.

Membres del grup d'ornitologia de l'ANT a la badia dels Alfacs, al delta de l'Ebre.

La Fundació Plegadis de Sant Carles de la Ràpita, al delta de l'Ebre va presentar un projecte de sensibilització, divulgació i estudi sobre la Nacra (*Pinna nobilis*), a una convocatòria de subvencions del departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, sobre aquest molusc que ha patit una infecció que ha acabat pràcticament amb el 100% de la població de la Mediterrània Occidental en pocs mesos, però que a les badies del Delta de l'Ebre no l'ha afectat i s'estan estudiant les causes.

En les bases de la convocatòria de la subvenció es requeria la col·laboració d'una altra entitat pel que fa a la sensibilització i la divulgació. Per col·laborar en aquest projecte es va oferir l'ANT.

En aquest full informatiu anirem donant informacions sobre la població de nacres de les badies del delta de l'Ebre i de les diverses campanyes d'estudi, divulgació i sensibilització.

A continuació reproduïm una informació publicada al digital Ecodiari.

La Ràpita engega una campanya de divulgació i protecció de les nacres

Es distribuiran 6.000 tríptics en 4 idiomes entre els turistes que naveguen per la badia dels Alfacs, on hi habita la segona població més gran del món d'aquesta espècie de mol·lusc

Redacció | 14/08/2018

L'Ajuntament de la Ràpita, conjuntament amb l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA) i la fundació Plegadis, ha engegat una campanya de divulgació i protecció de la nacra, un dels éssers més singulars que habiten la badia dels Alfacs.

Esta campanya es fonamentarà en la distribució de 6.000 tríptics entre els turistes que visiten la badia per donar a conèixer les nacres i demanar cura a aquells que naveguen pel seu hàbitat.

Els tríptics, editats en català, castellà, anglès i francès, es comencen a distribuir esta setmana a través de les empreses de lloguer d'embarcacions, els ports esportius i l'oficina de Turisme de la Ràpita. "Es tracta de donar a

conèixer i posar en valor esta singularitat natural que té la nostra badia i a la vegada afavorir la protecció de la nacra, aportant les recomanacions bàsiques per garantir la seua protecció tenint en compte la importància que té en l'àmbit mundial", ha afirmat l'alcalde de la Ràpita, Josep Caparrós.

A la badia dels Alfacs hi ha la segona població més gran del món de nacres (*Pinna nobilis*), amb uns 90.000 individus, que es poden observar molt fàcilment degut a l'escassa fondària en què es troben. Precisament per esta facilitat d'accés són més vulnerables i cal extremar les precaucions per tal de no perjudicar els exemplars ni el seu hàbitat amb àncores, motors, o altres estris de navegació.

Així, es demana a aquells que s'apropen a observar-les que no les toquen directament, que es comporten amb respecte cap als exemplars i el seu hàbitat, que vigilen amb les àncores i els motors dels vaixells o bé amb les aletes en cas que bussegen.

"Sobretot cal ser molt respectuós amb les poblacions perquè encara que sembla que n'hi ha moltes són les últimes que ens queden, per tant hem de ser molt curosos perquè la població de la badia és inusualment superficial i es troba a fondàries que van dels 30 als 130 centímetres, la qual cosa vol dir que són més fàcils de veure però també hi ha més risc que les fem malbé o les perjudiquem", assegura la tècnica de l'Institut de recerca i tecnologia Agroalimentària (IRTA) Patricia Prado.

Amenaçada per un paràsit

La nacra és el mol·lusc bivalve més gran de la Mediterrània i el segon més gran del món, i pot arribar a superar un metre de llargada i els 40 anys d'edat. Actualment es troba amenaçada per l'expansió d'una malaltia que ha aniquilat l'espècie a tota la costa Mediterrània ibèrica incloent Andalusia, Murcia, País Valencià, i Balears. A Catalunya encara queden algunes poblacions en zones del Cap de Creus, però les més importants es troben a les badies del delta de l'Ebre, i en particular, la població de la Badia dels Alfacs. "Per ara no s'hi ha detectat el protozoo, de manera que és el últim santuari de la nacra al litoral espanyol", afegeix Prado.

FLAMENCOS AL DELTA DE L'EBRE

enguany ha sigut un bon any per a la nidificació dels flamencs al delta de l'Ebre. A continuació reproduïm dues informacions de l'Ecodiari i Ebre actiu.

La colònia de flamencs del delta de l'Ebre es recupera després de quatre anys de reproducció adversa

Un total de 2.176 parelles es reproduïxen enguany a les salines de la Trinitat

Redacció | 30/06/2018

Polls de flamenc al Delta de l'Ebre, en una imatge d'arxiu. Foto: ACN

La colònia actual de flamencs del parc natural del delta de l'Ebre té enguany 2.176 parelles que es troben en període de reproducció des de final d'abril. La xifra se situa per sobre de la mitjana registrada des del 1992, quan l'espècie es va establir a les salines de la Trinitat. Per tant, es confirma la recuperació de la colònia, després de 4 anys de reproducció adversa. Des del 2006, va començar a créixer la reproducció d'esta espècie. El màxim històric és de 3.139 parelles el 2009. Des del 2013, la colònia va començar a reproduir-se menys i es va anar reduint durant 4 anys fins a arribar a valors inferiors a les 1.000 parelles. Esta davallada es va relacionar amb espècies com el gavià argentat de potes grogues (*Larus michahellis*) i la guineu (*Vulpes vulpes*), que foragiten i depreden flamencs. El Parc Natural va aplicar accions de control dirigides a estes dos espècies i s'han tornat a recuperar els valors del període 2006-2012, amb 2.711 parelles el 2017 i 2.176 enguany.

Per tal de millorar el seguiment de l'espècie, durant el mes d'agost es preveu anellar uns 400 polls. D'esta manera s'identifica i s'avalua el desenvolupament de la seua biologia i ecologia. Des de 2004, el parc ha anellat 3.570 exemplars de flamenc, que han estat observats en un total de 14 països, com ara França (36%), Espanya (21%) i Itàlia (19%), encara que també s'han registrat observacions a indrets més llunyans com ara Mauritània, Senegal, Montenegro i Turquia.

El flamenc és una de les espècies més emblemàtiques del parc natural del delta de l'Ebre. De fet, és l'únic lloc de Catalunya on es reproduïx i un dels pocs punts de la Mediterrània on ho fan de manera regular. Les fluctuacions de la colònia són estacionals i n'hi ha més durant l'hivern.

El flamenc va fer alguns intents per reproduir-se al parc a les dècades dels 70 i 80, però no va ser fins el 1993 que ho van aconseguir. Fins al moment, ha tingut èxit en 22 ocasions. El nombre de parelles ha anat oscil·lant, entre les 250 de l'any 1992 i les 3.139 parelles de l'any 2009, xifra rècord fins ara.

Realitzada per onzena vegada l'anellament de flamencs al delta de l'Ebre

L'onzena edició de l'anellament de polls de flamenc al delta de l'Ebre es va dur a terme el passat diumenge 12 d'agost en la que es van anellar 400 exemplars, amb la participació d'unes 250 persones, entre voluntaris i tècnics. Aquest any, entre els voluntaris va estar el Conseller de Territori i Sostenibilitat, Damià Calvet.

13/8/2018

El dia abans, al pavelló de Sant Carles de la Ràpita es van reunir tots els participants per rebre indicacions i resoldre dubtes perquè el dia de l'anellament calia anar per feina. A les 4 de la matinada va començar l'activitat els voluntaris i tècnics van acudir a les salines de la Trinitat, al final del Trabucador, per anar a les diferents zones de la Punta de la Banya per, en total silenci, conduir els polls dels flamencs a la zona on després es faria l'anellament.

Anellament d'un flamenc nascut al delta de l'Ebre al 2018

Poc abans de les 7 del matí, ja de dia, els polls ja estaven tancats al corral i començava l'anellament. Els 200 voluntaris i els 50 tècnics, van formar 5 grups de treball per recollir els polls del corral, anellar-los, pesar-los, mesurar-los i, finalment, deixar-los al terra perquè tornessin a la colònia. Aquest procés es va repetir fins a unes 80 vegades per grup fins arribar a anellar 400 polls, poc menys d'una tercera part dels nascuts enguany, ja que els tècnics del parc natural del delta de l'Ebre han censat el naixement de 1.545 polls.

El Conseller, Damià Calvet, va ser un dels 200 voluntaris.

El delta de l'Ebre és l'únic lloc de Catalunya, i dels pocs de la Mediterrània, on es reproduïxen els flamencs (*Phoenicopterus roseus*) amb una colònia estable, que ha passat dels 250 parelles al 1992, a les 2.176 del 2018. La xifra d'enguany està per sobre la mitjana, però per sota de la de l'any passat quan es van comptar 2.711 parelles. Les accions de control dels principals predadors dels flamencs, el gavià argentat de potes grogues i la guineu van permetre, a partir de 2013 es recuperessin el nombre d'individus que viuen i es reproduïxen a la Punta de la Banya.

A més d'anellar-los també es prenen mesures dels polls de flamenc.

L'anellament de flamencs, va començar a fer-se al delta de l'Ebre al 2004, havent-se anellat fins ara 4.150 exemplars. Aquest anellament permet identificar individualment a cada individu, per tal de fer-los un

seguiment, donant suport a diferents projectes científics, divulgatius i de sensibilització. Gràcies a l'anellament s'han observat flamencs anellats al delta de l'Ebre fins a 14 països, com França, Espanya, Itàlia, Mauritània, Senegal, Montenegro i Turquia.

CABRA SALVATGE IBÈRICA AL PIRINEU

Ja n'havíem informat en altres ocasions de la presència al Pirineu d'alguns exemplars de Cabra salvatge ibèrica (*Capra pyrenaica*). Ara ens fem ressò d'una informació publicada a l'Ecodiari en la qual s'esmenta el creixement de la població.

Les cabres salvatges ja formen part del paisatge de l'Alt Pallars

L'herc es va reintroduir fa 4 anys a l'Arieja (Occitània), però una trentena d'exemplars ja corren pel Pirineu

Pallars Digital | 09/05/2018

Fa més d'un segle que l'herc, terme que es fa servir per a les cabres salvatges del Pirineu, va desaparèixer a la zona i en fa quatre que el Parc Natural dels Pyrénées Ariégeoises, a Occitània (Estat francès), en va reintroduir. Des de l'any 2014 s'han alliberat 95 exemplars (39 mascles i 56 femelles), la població ha anat augmentat i cada cop és més freqüent veure'n a l'Alt Pallars, concretament als municipis de Lladorre, Vall de Cardós i Alins.

La població més estable que hi ha a en aquest territori ja arriba a la trentena d'exemplars. Els tècnics de la Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars i del parc occità són els encarregats de fer-ne el seguiment. El Pirineu com a entitat biològica natural i, per tant, sense fronteres, ha fet que aquesta espècie anés ocupant territori a banda i banda de la frontera administrativa des que es va procedir l'alliberament.

Entre el 2014 i el 2017 han nascut 26 cabrits i una part d'ells ja dins la vessant catalana. Per assegurar l'èxit de la reintroducció és indispensable el seguiment. Cada animal alliberat porta unes marques visuals personalitzades i emissors, GPS i ràdio, destinats a facilitar la seva localització. D'aquesta manera, els tècnics han pogut observar que a l'hivern pràcticament tots els exemplars tornen a França, però que de cara a la primavera i l'estiu, s'instal·len al Pallars.

El govern francès va prohibir caçar aquest animal al setembre de 2012. A Catalunya, es tracta d'una espècie cinegètica tot i que actualment el seu aprofitament no es preveu a la Reserva Natural de Caça de l'Alt Pallars. En un futur, si la població està plenament consolidada i hi ha molts exemplars s'estudiarà la possibilitat de caçar-lo. Un trofeu d'aquest animal podria convertir-se en una font d'ingressos per al territori.

Es tracta d'una espècie tan peculiar, pel que fa a l'hàbitat de zones altes, que no es preveu que entri en conflicte amb els interessos del sector agro-ramader del territori. A l'estiu habita en zones rocalloses i penya-segats, indrets poc freqüentats per ovelles, vaques o cavalls. Els tècnics de la reserva subratllen que tots els exemplars han estat sanejats per evitar la transmissió de malalties a la ramaderia. L'herc cohabita, fins i tot, amb els excursionistes, ja que no és gens esquerp.

ALBUM DE FOTOS DE FAUNA DEL NOSTRE ENTORN A FLICKR

En l'anterior full informatiu, relacionat amb l'àlbum de fotos de fauna del nostre entorn enllaçat al web de la nostra associació, demanàvem més fotografies als membres de la nostra associació i a les persones interessades en el tema.

Se n'han rebut algunes que s'aniran penjant periòdicament, de forma continuada, de manera que aviat es passarà dels 300 arxius.

Reproduïm algunes de les fotografies incorporades en els últims dies.

CALENDARI DE REUNIONS DE L'ANT

Dilluns, 24 de setembre, a les 21 hores, a can Sostres. **Reunió del grup d'ornitologia.**

Dilluns, 24 de setembre, a les 21,30 hores, a can Sostres. **Reunió de junta directiva.**

Les reunions de la junta directiva de l'ANT són obertes a la participació de tots els membres de l'associació, amb veu i sense vot.

Les reunions del grup d'ornitologia són obertes a la participació de totes aquelles persones que tinguin interès en el món de les aus.

ACTIVITATS DE L'ANT

Dissabte, 15 de setembre, de les 17 a les 19 hores, al peu de la torre de guaita del Tabor. **Seguiment de la migració de les aus planejadors.**

Dissabte, 22 de setembre, a les 19 hores, a can Sostres. **Sortida de camp per fer el cens d'aus nocturnes.**

Diumenge, 23 de setembre, de les 16 a les 19 hores, al turó de la Bruguera. **Seguiment de la migració de les aus planejadors.** Alguns membres del grup d'ornitologia es trobaran al parc de can Sostres, a les 16 hores, per compartir cotxe.

Diumenge, 30 de setembre. Finalitza el termini per respondre a les dues fotografies corresponents al mes de setembre del **17è Concurs d'identificació fotogràfica d'aus**. Si hi teniu interès podeu demanar de rebre les fotografies a l'encarregat del concurs Sergi Sales, a l'adreça electrònica sallessergi@gmail.com

Diumenge, 21 d'octubre, a les 16 hores, a la plaça de l'Església. **Passejada per observar els ocells del nostre entorn.** Cal avisar de l'assistència. T. 93 689 03 66.

DELTA BIRDING FESTIVAL

Com ja hem anunciat en les pàgines centrals d'aquest full informatiu, del 21 al 23 de setembre, es celebra el Delta Birding Festival amb tal nombre d'activitats que, si hi esteu interessats, el millor és entrar al seu web:

<https://www.deltabirdingfestival.com>

En l'apartat de sortides de camp, n'hi ha de programades en vaixell, de fotografia, guiades, nocturnes i per principiants.

Es realitzen diversos concursos de fotografia, d'identificació, d'observació ...

Es projecten pel·lícules i documentals.

Es realitzen tallers i hi ha exposicions.

Es munta una fira amb estands comercials.

Hi ha programades diverses conferències i presentacions d'obres. A continuació reproduïm el quadre dels conferenciantes.

